

Jan Kochanowski
Szachy

Biblioteka źródeł Słownika polszczyzny XVI wieku

Repozytorium cyfrowe tekstów szesnastowiecznych (w jednolitej transliteracji zgodnej z *Zasadami wydawania tekstów staropolskich (projekt)*, Wrocław 1955) – red. P. Potoniec, K. Opaliński

Jan Kochanowski *Dzieła*

oprac. Aleksandra Ćwiklińska

ISBN 978-83-65832-90-0 (całość)

ISBN 978-83-65832-01-6

strona: kt

1: Száchy.

2: Iana Kochanowfkiego. [grafika](#)

strona: ktv

[grafika](#)

1: Nátań fzczeńliwie/ ty Miefiącu nowy/

2: S taką pogodą/ y tak ludziom zdrowy/

3: Iáko ten przefzły/ po którym thy wfcходzifz/

4: A niech fie ciefzym/ że nie rychło fchodzifz. [grafika](#)

strona: A2

Száchy I. K.

1: **Do Iego miłości Páná Ianá Krifztophá/**

2: **Hrábie s Tarnowá/ Káfztellaná Woynickiego etc.**

3: Oynę powiedzyeć myfli/

4: Do ktorej mieczá nie trzebá/ ni zbroie.

5: Ani páncierzow/ áni arkábuzow:

6: Tá walká czyfcie może być bez guzow.

7: Ktemu wyieżdzác nie potrzebá w pole/

8: Wfzytká fie fprawá ogláda ná ftole.

9: Iáko owá Krole przeciw fobie fięda/

10: A rownym woýfkiem potykác fie będą.

11: Ieden z nich w iáfney/ drugi w czarney zbroi/

12: Ten wygra/ przy kim dobry Hetman ftoi.

13: Tym cie ná ten czás moy Hrábiá daruię/

14: Prziymi zá wdzięczne/ poki nie zgotuię

15: Co godnieyfzego/ czymbych mogł zabáwić/

16: Vfzy twe/ y fam lepyey fie poftáwić.

17: Mař przed oczymá domowe przykłády/

18: Iákiey potrzebá czáfu woyny rády.

- 19: Iákiego mieyfcá łzukác obozowi/
20: Iáko łzykowác hufy ku boiowi.
21: Gdzye czás potemu/ iáko bitwę zwodzić/
22: Kiedy nierowno/ iáko lud vwodzić.
23: Ia zász/ czym mogę/ tym fie popifuię/
24: Y ty fie nie wstydz/ mafzli czás łpokoiny/
25: Przyłuchać tey to krotofilney woyny.
26: Bo y apollo łuku bez przeltánia
27: Nie ciągnie/ pilen czáfem y łpiewánia.
28: Tártes/ krol Duńki/ miał dzyewkę nadobną/
29: We wżytkich łwoich łpráwach ták ofobną.

A2

strona: A2v

Száchy.

- 1: Ze yey ná ten czás rownia mieć niechciano.
2: Przeto z dálekich kráin przeźdzano/
3: Chcąc fie przypátrzyć iey zbytniey gładkości/
4: A vczeńnikiem być tákiey miłości.
5: Pełen dwor zázwdy bywał cudzozyemcow/
6: Czechow/ Polakow/ Fráncuzow/ y Niemcow.
7: Ale dwa iednák przed wżytkimi byli/
8: Ktorzy ná dworze czás długi łżuyli
9: Fiedur/ á Borzuy/ wielkich domow obá/
10: Co lámá mogła pokazać ofobá.
11: Ci dwa przed łobą częfto fie łkradáli/
12: A o Krolewnę Krolá nálegáli.
13: Ná koniec obá táką chuc k niey mieli/
14: Ze fie bić o nię poiedynkiem chcieli.
15: Poki mogł ociec/ ná łłowie ie chował/
16: Abowiem obu iednáko miłował.

- 17: Ale że końcá ich próżbye nie było/
- 18: Odmawić mu fie dáley nie godziło.
- 19: Wzywáwłzy ie tedy ná łpokoyne gmáchy/
- 20: Vkazał pálcem ná toczóne łzáchy.
- 21: Y rzekł/ w tych łzránkach wáłzá bitwá będzie/
- 22: Dużłzy ná łonie v mey cory łiędzye.
- 23: Obá krolowi s chuciá dzyękowáli/
- 24: O čás/ y mieyfce pilnie fie pytáli.
- 25: Mieyfce ná zamku/ čás we dwie niedzyeli/
- 26: Z woley krolewłkyey náznáczony mieli.
- 27: Obiemá potym po kárcie połłano/
- 28: Gdzye włzytek łpofob gry ták opifano.
- 29: Kto grze rozumie/ może łmiele łádzić/
- 30: A kto niewiádom/ lepyey fie porádzić.

Tablicá

strona: A3

Száchy.

- 1: Tablicá naprzod málowána będzie/
- 2: Tę pol łześcdzyefiát/ y cztery záłiędzye.
- 3: Polá fie czarne z białymi miefzáią/
- 4: Ty fie owemi a zaiem przefadzáią.
- 5: W tym plácu woyłká położá fie obie/
- 6: A po dwu rzędu wezmá przeciw łobie.
- 7: Cztery kroć czterzey s káżdey łtrony łiędą/
- 8: A tym spofobem łzykowác fie będą.
- 9: Rochowie z brzegow/ więc Rycerze po nich/
- 10: A potym Popi przyłiędą fie do nich.
- 11: Krol s pániá bierze w połrzodku dwie poli/
- 12: On rozną bárwę/ á tá łwoię woli.
- 13: Piechptá przed nie wyciąga ná czołó/

- 14: A między wołyki poł tablice goło.
15: Każdy s tych tedy swoią drogą chodzi/
16: A przed drugiego skakąć sie nie godzi.
17: Chybá iezdnemu: bo ten świadom drogi/
18: By też naciefniey/ nie zawádzi nogi.
19: Roch ma tę wolność/ y nádáne práwo/
20: Przodkiem y zádkiem/ w lewo bić/ y w práwo.
21: W trzeći rząd Rycerz/ zákoliwfy/ wpada/
22: Ale ná inżey co raz bárwie siada.
23: Białe/ á czerne/ co ná vkos idą/
24: Ná Popy społem wżytki polá przydą.
25: Bábie sie próżno náwiyać: y w oczy/
26: Y w zad vderzy/ ná łtronę też skoczy.
27: Czáfem y s Popy iedną iedną drogą chodzi/
28: Iedno sie s łámym Rycerzem nie zgodzi.
29: Krol pospolicie łwego mieyfcá pilen/
30: A wżákoż może łwemu tez być łilen.

A3

Bo w o=

strona: A3v

Száchy.

- 1: Bo w okrąg łiebie wżytki mieyfcá trzyma/
2: Kto sie náwinie/ to go y łam ima.
3: A kiedy głodzyen/ do kuchniey rad skoczy/
4: Dokąd s pirwłzego mieyfcá nie wykroczy.
5: Drab ná próft chodzi/ ále z boku kole/
6: A iego wżytek łkok/ ná pirwłze pole.
7: Chybá gdy s plácu pirwłzego sftępuie/
8: W ten czás trzeciego polá dołkákuię.
9: Gdzie też ná zagon ołtáteczny pádnie/
10: Ták wiele/ iako y krolowa/ włádnie.

- 11: Száchu zárázem przedfię nie zyfkuię/
- 12: Bo pyefzek ná kres/ nie bábá/ wfkákuie.
- 13: To też ná koniec przypomnieć nie fzkodzi/
- 14: Ieden po drugim zówždy w tey grze chodzi.
- 15: A nigdy więcey mknąć iednym nie dádzą/
- 16: A gdzie co wezmą/ tam fwego poládzą.
- 17: Grá koniec bierze/ kiedy náiechány
- 18: Krol nie ma nigdzyey vciec pewney fciány.
- 19: Gdzyeby wpadł w sídło/ kiedy lud potráci/
- 20: A fzáchu nie wzyął/ taki met nie płáci.
- 21: Ty w łobie kartá zámýkała fztuki.
- 22: Oni choć mieli fpotrzebę náuki/
- 23: Wfzakoż ią przedfię rádzi przeczytáli/
- 24: A dla ćwiczénia zówždy fzáchy gráli.
- 25: Kiedy čás przyfzedł/ wfiedli ná fwe konie/
- 26: Nic nie czekáiąc/ żeby fłano po nie.
- 27: Nádzyeiá dobra káždego ciefzyłá/
- 28: A z drugyey ftrony boiazń ie trapiła.
- 29: Abowiem tám iuż miáło fie pokázác/
- 30: Komu ták miły zakład miano fkazác.

Kto zás

strona: A4

Száchy.

- 1: Kto zás z lekkofcią miál s páłacu wynidź/
- 2: Káždy miál s łobą nie ládá co czynić.
- 3: Ale że była ták krolewfka rádá/
- 4: Niż co poczęli/ fiedli do obiádá.
- 5: Gdzye drudzy gofcie/ y s krolem fiedzyeli/
- 6: A ci zeznávác z obudwu ftron mieli.
- 7: Gdy fie náiedli/ obrufy zebrano/

- 8: A potym ná wet száchownicę dano.
9: Krol pomilczawfzy/ rzecz do nich vczynił/
10: Profząc/ żeby go żaden z nich nie winił.
11: Iż/ ocz był profzon/ aż do tąd odkłádał/
12: Wfzytko náfámy/ á ich godność fkládał.
13: Bo niechciał ná fię brác rozfádku tego/
14: Ktoby godnieyfzy z nich był dziewczki iego.
15: Lecż teraz niechay fortuna pokaże/
16: Komu przyfádzić krolewnę dziś każe.
17: A to wam mowią/ coście tu zoftáli/
18: Byfście żadnemu s tych nie pomogáli.
19: W czym fie nie zgodzą/ zdánie fwe powiecie/
20: Dáley nic: o co idzye/ fámi wiecie.
21: Zátym oni dwa tablice fie ięli/
22: A wpyfká ná niey fzykowác poczęli.
23: Biały fie zaftęp doftał Borzuiowi/
24: A czarny przyfzło wodzić Fieduowi.
25: Stánęli przeciw fobie dwa krolowie/
26: Koroná złota ná káżdego głowie.
27: Támże zárázem wedle boku żony/
28: Tá fwego z lewey/ owá s práwey ftrony.
29: Pop ieden fłucha krolowey fpowiedzi/
30: A drugi fobie wedle krolá fiedzi.

Po nich

strona: A4v

Száchy.

- 1: Po nich Rycerze ná koniech we zbroi/
2: Káždy z nch pewnie fwego fie nie boi.
3: Ná fkrzydłá frogie Słonie postáwiono/
4: A z nich fie Rochom bronić polecono.

- 5: Wtóry rząd wŕzytek pieŕzy záltąpili/
- 6: A gdy iuż wŕzyfcy ták gotowi byli/
- 7: Napirwey lofy (chocia ná tym máło)
- 8: Rzućić o przodek obiemá ŕie zdáło.
- 9: Dwie pyęści Borzuy zámknione pokazał/
- 10: Iednę z nich obráć Fiedurowi kazał.
- 11: On wziął zá práwą/ w obierániu zbłądził/
- 12: Pieŕzkowi przodek białemu przyŕdził.
- 13: Terazby czás był/ pánnny z Helikoná/
- 14: Przywieść ná pámięć/ iákich ktora ŕtroná
- 15: Fortelow przeciw drugiey vzywála/
- 16: A nim ŕie práwie woyná dokonála/
- 17: Iáka moc wielka ludzi poginęła/
- 18: A komu głowę czyiá ŕzábła (!) ŕcięła.
- 19: Nie fmiem ŕie bez was puścić ná tę wodę/
- 20: Bo widzę zbytnie wielką niepogodę.
- 21: Wy łamy nawę/ y żagle ŕprawuyecie/
- 22: A gdzie co trudno/ tám mię záltępuycie.
- 23: Iż tedy przodek przypadł Borzuiowi/
- 24: Kazał wnet w pole wyciągnąć pieŕzkowi.
- 25: Który ná ten czás pániey poŕlugował.
- 26: Bo przeciw niemu/ pan woŕŕká czarnego/
- 27: Wypráwił tákież dworzániná ŕwego.
- 28: Ieden drugiemu niechciał namniey złożyć/
- 29: Nátarwŕzy ná ŕię/ nie mogli ŕie pożyć.

strona: B

Száchy.

- 1: Bo pieŕzek/ ielli ná bok nie vderzy/
- 2: Baćŕie nie trzebá/ w czoło dármo mierzy.
- 3: Potym ŕie ćicho z obu ŕtron ŕkradáli/

- 4: To ńtąd/ to z owąd ná fié przymierzáli.
- 5: Aż iednym rázem czarny fie powádził/
- 6: Co fie był naprzod przed infze wyfádził.
- 7: Białego pieńzká wnet gárdłá pozbáwił/
- 8: A łam ná iego mieyfcu fie záltáwił.
- 9: Ale niewidziál/ że drugi nán ftoi/
- 10: Przebił go mieczem pieńzek w biały zbroi.
- 11: Zátym Krol czarny/ przez ieden huf cáły/
- 12: Do kuchniey fkoczył/ zá ołtátnie wály.
- 13: A w tym Rycerze ná plác wyiecháli/
- 14: Okrutną łzkodę w pyeńznych podziáláli.
- 15: Bo gdzye fie iedno ktory z nich záwinął/
- 16: Trzey/ álbo czterey/ rzadko ieden zginął.
- 17: Ale gdy Borzuy liche pyeńzki dłáził/
- 18: Ná cóś wietłzego chytry Fiedur ważył.
- 19: Rycerza łwego to tám/ to łám wodząc/
- 20: Prołtemu ludu bárzo máło łzkodząc.
- 21: Stánąwłzy gdzye chciał/ otrząfnął fie s prochu/
- 22: Y dał łzách pánu/ o práwego Rochu,
- 23: Vtráty Borzuy nie mogł fie vchronić/
- 24: Obudwu zaráz trudno było bronić.
- 25: Wziął w práwo Krolá: Rycerz nátárł koniem/
- 26: Obálił Rochá/ y z wieżá/ y s koniem.
- 27: Nie ledá łzkodá przyfłzá ná czarnego/
- 28: Bo po Krolowey niemálz męźnieyńzego.
- 29: Aleć to tobye/ rycerzu/ záplácić/
- 30: Byś miał y fto łzyy/ przedfięć ie tu ftrácić.

B

Ták mo=

- 1: Ták mowiąc/ drogę pilno mu zowiął/
- 2: A káždą pomoc wielkim gwałtem spierał.
- 3: Ow nędznik baczy/ w iákie przyzędł błędy/
- 4: Strách go zyął/ ano vciec nie máłz kędy.
- 5: Białego piefzká wnet gardłá pozbáwił/
- 6: A łam ná iego mieyfcu łie záltáwił.
- 7: Ale niewidział/ że drugi nán stoi/
- 8: Przebił go mieczem piefzek w białey zbroi.
- 9: Zátym Krol czarny/ przez ieden huf cały/
- 10: Do kuchniey łkoczył/ zá ołtátnie wály.
- 11: A w tym Rycerze ná plac wyiecháli/
- 12: Okrutną łzkodę w pyefzych podziáłáli.
- 13: Bo gdzye łie iedno ktory z nich záwinął/
- 14: Trzey/ álbo czterey/ rzadko ieden zginął.
- 15: Ale gdy Borzuy liche pyefzki dłażił/
- 16: Ná coł więłzzego chytry Fiedur ważył.
- 17: Rycerzá łwego to tám/ to łám wodząc/
- 18: Prołtemu ludu bárzo máłto łzkodząc.
- 19: Stánáwłzy gdzye chciał/ otrzáłnął łie s prochu/
- 20: Y dał łzách pánu/ o práwego Rochu,
- 21: Vtráty Borzuy nie mogł łie uchronić/
- 22: Obudwu zaráz trudno było bronić.
- 23: Wziął w práwo Krolá: Rycerz nátarł koniem/
- 24: Obálił Rochá/ y z wieżá/ y s koniem.
- 25: Nie ledá łzkodá przyłzłá ná czarnego/
- 26: Bo po Krolowey niemáłz mężnieyłzzego.
- 27: Aleć to tobye/ Rycerzu/ zápláćić/ Był miał y łto łzyy/
- 28: przedięć ie tu łtráćić.

Száchy.

- 1: Ták mowiac/ drogę pilno mu zówierał/
- 2: A káždą pomoc wielkim gwałtem śpierał.
- 3: Ow nędznik baczy/ w iákie przyśzedł błędy/
- 4: Strách go zyął/ ano vciec nie máłz kędy
- 5: Bábá do niego rozebrála ściány/
- 6: A tám śie trudno wymknać między pány.
- 7: Owa go mieczem Krolowa przebyła/
- 8: Ze nie kto inśzy/ ta go rzecz ciefzyła.
- 9: Dobrze żyw biały/ gniew mu przyśtępuie/
- 10: Ze bok v śiebie ślábśzy ieden czuie.
- 11: Radby śie pomścił/ á śwego też vbił:
- 12: Iáko/ gdy w zwádzye woł práwy rog zgubił.
- 13: Oflep śie miecze/ á krew z niego plufzczy/
- 14: Ryk śie rozlega w dłuź/ y w śierz po puźczy.
- 15: Tę twarz miał biały po takim popłochu/
- 16: Kiedy mu cnego poimano Rochu.
- 17: Kro śie náwinie/ bierze/ śiecze/ pali/
- 18: Y tym nie ćirpiał/ co pod śtrożą śtali.
- 19: By iedno z nim też nieprzyiaciel leżał/
- 20: Z nieźczęłnym wołkiem ná śmierć pewną bieżał.
- 21: Fortelu wźędy pátrzał Fiedur śwego/
- 22: Iedno ście śobie przegładał z drugiego.
- 23: A iuź nieblizu ná Krolową łowi/
- 24: Káže śie pod nią przymykác pieźkowi.
- 25: Zdrády nie da znać: wnet potym záłue/
- 26: Iakoby zle śzedł/ wrzczy śie fráłue.
- 27: Y iuź b ył Popu práwego náśadził/
- 28: (A kogoby ták zły człowiek nie zdrádził?)
- 29: Iedenze pieźek drogę był záłonił/

30: Tym nátárł ná huf/ á nikt go nie bronіл.

Borzuy

strona: B2

Száchy.

- 1: Borzuy iuz dawno ná drabá przymierza/
- 2: Iedno że iefzcze nie práwie dowierza.
- 3: Ledwe tknął pálcem: á ten/ iáko s kufze/
- 4: Porwał Krolową wnet zá federpuŕze/
- 5: Stoy/ rzeczé Borzuy/ gorącoś kapány/
- 6: Nie tákci gráią/ brácie/miedzy pány.
- 7: Wróc mi lám Bábę. czekay/ aż ia poydę/
- 8: Bo pewnie s tobą ták rzádu nie doydę.
- 9: Więc Piedur: bychwá popráwiác fie miáłá/
- 10: Do fądneho dnia gráby trwác muŕiáłá.
- 11: Iużés fie dotknął/ á w tey grze/ kto rufzy/
- 12: Wymowki niemałz/ s tymże ná plác kłufzy.
- 13: Odpowie Borzuy: tego ná wymowie
- 14: Nie było: niechay powiedzą pánowie.
- 15: Takby przyŕtało/ y ták ma być ŕlufznie/
- 16: Czého kto dotknie tymby miał idź duŕznie:
- 17: Lecź iż nie było żadney a tym zmiánki/
- 18: kazano záfię puŕcić bábę w ŕzránki.
- 19: Ale ná potym niech fie nikt nie myli/
- 20: Czýmeś tknął/ tym iedź: ták ftárzy chodzili.
- 21: Nie z dobrą wolą pániey Fiedur wrocił/
- 22: Dobrze fie wŕtrzymał/ że tuź nie przewrocił
- 23: Wŕzytkiego woýŕká/ zaráz y z Hetmány:
- 24: Iedno że baczył ná zakład/ á pány.
- 25: Ná koniec do tey rády fie przychylił/
- 26: Aby go był gdzye przez nogę náchylił.

- 27: Y kazał Kfiędzu/ drogą Rycerzowa/
28: Náiechác krzywym fkokiem má Krolową.
29: Rzecze mu Borzuy/ tym mię nie ofzukafz/
30: Ráczey w czym inszym fwoię biegłość ukafz.

B2

On iákoby

strona: B2v

Száchy.

- 1: On iákoby fie w tym był nie obaczył/
2: Vpomniał kfiędzá/ żeby názađ raczył.
3: Iuż mu ná ręce pilniey pogładaia/
4: A rády czáfem dwiemá pomykáia.
5: Y fwego/ widzę/ fwymże brác nie wádzi/
6: Kiedy pożytek iáki ná to rádzi.
7: Niemilo ftronie/ ále dzyeń targowy/
8: Pátrz káždy fwego/ á vmykay głowy.
9: Káplán z Rycerzem/ á obádwá biali/
10: Iedno przez ieden plác od fiebie ftali.
11: Vyrzał drab czarny/ y nátarł ná obu/
12: Pewnie iednego poniofą do grobu.
13: Káždy z nich dobrze nogi nágotowál/
14: Kogoli dorzey Krol bedzye fzácował.
15: Wielka fie godność w Rycerzu náuduie (!)/
16: Że iego drogi nikt nie záftępuie.
17: A fwoim fzáchem może wiele fzkodzić/
18: Bo záwždy przed nim muśi Krol vchodzić.
19: A on tym czáfem rad co złego zbroi/
20: Iefli gdzye Bábá álbo Roch zle ftoi.
21: Pipu mi żaden niechay też nie gáni/
22: Bo tak fzkodliwie/ iáko ktory/ ráni.
23: Kto drugi z blifká/ a ten y z dáleká/

- 24: Podeprzeć może w potrzebie człowieka.
25: Może dać abfzach/ co też nie poł rzeczy/
26: Trzebá fie w ten czás dobrze mieć ná pieczy.
27: Ták tedy mowią gracze náuczeni/
28: W ciesni mąż Rycerz/ á Pop ná przełtrzeni.
29: Y tá przyczyná była Borzuiowi/
30: Ze tám folgował więcey Rycerzowi.

A Popu

strona: B3

- 1: A Popu zabił pyełzek niecnotliwy/
2: Trzęfą go drudzy/ á on iuż nie żywy.
3: Ná Bábé dawno czarny Rycerz godzi/
4: Iedno że mu Pop od łpási záchodzi.
5: Roch fie też biały kupotkaniu łtoi/
6: A w łwietney łobye poškákuie zbroi.
7: Potym o Bábę dał łzách Rycerz w bieli/
8: Rułząc/ że mu iey obronić nie mieli.
9: Ale fie bárzo tą nádzieią zdrádził/
10: Bo fie nań z łukiem czarny łop wyłádził.
11: Acz widzyał drabá/ ktory nań też mierzył/
12: Włzákoż Rycerzá ták bárzo vderzył/
13: Ze ná nim przednia pláchá fie przepádlá/
14: A łtrzałá práwie áż do pierza wpádlá.
15: Wzyęto go s plácu/ támże też y Kłiędzá
16: Zábiłá s proce/ iáko mogłá/ nędza.
17: A tego zálię przybieżawłzy drugi/
18: A ty łna biyełz/ plie/ Krolewłkie łługi?
19: Zátym fie wielkie zámiełzanie łtáło/
20: Co raz/ tym więcey burdy przybywáło.
21: Kochowie łrodzy z wież ná woyłko biya/

- 22: Kápłani z łukow bez przeštánku łzyiã.
23: Rycerze byłtre konie rołpuścili:
24: Nie był kąt ieden/ gđzyeby łie nie bili.
25: Rádã/ dwor/ drabi łpołem łie miełzãiã/
26: Nic więcey/ iedno po bindach łie znãiã.
27: Męłtwo s fortunã połpolu łtãnęło/
28: To wołłko teraz/ owo zãł moc wzyęło.
29: ten tego biye/ áli łam zãł mdleie/
30: Włzytek łie załtęp to tãm to łãm chwieie.

B3

Rownie

strona: B3v

Szãchy.

- 1: Rownie tãk/ iãko łzumne morłkie wody/
2: Prze wielkie wiatrow vpornych niezgody.
3: Ná Oceanie połnocnym bãłwãny
4: Do krzywych brzegow wãłã ná przemiãny.
5: A pãni biała z mieczem łie zãwiya/
6: Kto łie nãgodzi/ do rãzu zãbiya.
7: Sprzãtnęłã Popu/ ielzce dãley biczy/
8: Dofięglã Rochu ná wyłokiey wiczy.
9: To w tę/ to w owę łtronę łzãblã blyłka/
10: A przed niã w kupę huf łie czãrny łciłka.
11: Pełno iey włzedy/ rwie łie y w namioty/
12: Przez gęłte wozy/ przez wãły/ przez płoty.
13: Widzãc Krol czãrny/ że zlenã włze łtrony/
14: Vciekl łie y łam do lepłzey obrony.
15: Wyłłal Krolowã w łmãłcowãney zbroi/
16: Alic iuż onã troie dziwy broi.
17: Kogoł tãm naprzod/ kogoł nãzad łcięłã?
18: Wieleł głow/ pãni/ ná łwã dułze wzięłã?

- 19: Napoły żywe białe/ czarne konie/
20: Wąłą fie práwie ná obiedwie ftronie.
21: Połpołu z draby fieką y Fenrichá/
22: Tego tu włoką/ lám owego Mnichá.
23: Kto klefkę może/ kto pobote głowy/
24: Tey ciężkiew walki wypowiedzieć słowy?
25: Drewniáne trupy wszędy w koło leżą
26: A tu/ co dáley/ tym fie bárziew rzeżą.
27: Szyku nie pátrzą/ Ípołem fie motáią/
28: Czarni ládágdzie/ y biali pádáią.
29: Ták iezni/ iáko pielzy/ krom roznice:
30: Bowiem Krolewskie obie miłofnice/

Ogniste

strona: B4

Száchy.

- 1: Ogniste miecąc ná przemiány ftrzały/
2: W zupełnych zbroiach przeciw łobie ftały.
3: Pewnie iednego nie wftápić kroku/
4: Aż by tá/ álbo owá kulkę miáła w boku.
5: Tym czáfem więźniow obá Krole ftrzegli/
6: Y trupow/ tych co ná plácu polegli.
7: Zeby zás iáko z martwych nie powftáli/
8: A drugi raz fie z nowu nie potkáli.
9: Niewiedzieć ktorym fortelem fzámpierzá
10: Podfzedł wodz biały/ y doftał Rycerzá.
11: Ktory niedawno/ przez kápłáńfką kulzę/
12: Przed lámym Krolem dał był Bogu dużę.
13: Więc go przy dełce/ by nie czuła hordá/
14: Cicho połádzi: á ten zás do kordá.
15: Iáko/ gdy Wiedmy Thefsálkie dostály

- 16: Swieżego trupá/ á czártow zwołały/
17: Fałszywą dufzę podmiátaią w ciáło/
18: Pochwili poyrzyłz álic ono wftáło.
19: Mowi bezpiecznie/ widzi iako trzebá/
20: Vżywa tákież/ iáko drugi/ niebá.
21: Pořzedł ná tego Rycerz był człowieká/
22: Ale go Fiedur obaczył z dáleká.
23: Vmiechnąwfzy fie/ rzeczé/ toć nowiná/
24: A nietyżeś był wkrześił Piotráwiná?
25: Nie trzebác śwíadkow trzecioletnich tobie/
26: Małz práwo dobre/ choway tego w grobie.
27: Smiałby fie Borzuy/ lecz mu nie do śmiechu/
28: Nie każe śwíętych wřpominác/ dla grzechu.
29: Wzięto Rycerzá zátym s řzáchownice/
30: Idziřz nieboże z nowu do ciemniece

B4

Iuż też

strona: B4v

Száchy.

- 1: Iuż teraz bárzyey obá ná fię ważá/
2: Przeřkoki lepfzå opátroiå řtrazå.
3: A Báby przedfię pusćili w zagony/
4: Morduiå/ biyå/ okrutne złe żony.
5: Siádły nie rychło potym przeciw łobie/
6: Y řtrzegå pilnie swoich Krolow obie.
7: A oto białå s tyłu przyřkoczyłå/
8: Murzynkę řcięłå/ ni fie obaczyłå.
9: Sámå też w boku tuż odniořłå řtrzałę/
10: Nie dłuęå miáłå z zacnych łupow chwałę.
11: Wřzyřcy poyrzeli s tey řtrony/ y z owey/
12: Litował s płáczem káždy řwey krolowej.

- 13: Słyżzałby tám był lámenty niewieſcie/
14: Kiedy niefiono ciálá na przedmieſcie.
15: Nuż hurmem práwie wſzytki záráz roty
16: Ná hetmáńſkie ſie náciſkáć namioty.
17: Káżdemu zá fwe: iednáko ſie boią/
18: Wſzyſcy niepráwie w dobrej toni ſtoią.
19: Lecż im nie wſzytká ieſzcze moc wſtálá/
20: Oboiá ſtroná fwe poſiłki miálá.
21: Maſz Rochu s Popem/ krolu czarney zbroie/
22: Maſz y Rycerzá/ ktemu peſzkow dwoie.
23: Y ty ták wiele/ białyſz wſow pánie/
24: Ieſzczęć ná zamiar ieden drab zoſtánie.
25: Oſtátek fámi miedzy ſobą ſkłoli/
26: Człowieká pátrząc práwie ſerce boli.
27: Ano z obu ſtron bárzo poczet máły/
28: Sláchtę wybito/ dwory ſpuſtoſzáły.
29: krowie ſmutni po ſwych miłóſnicach/
30: Teſknią/ że fámi legáią w łóźnicach.

Acż piwſza

strona: C

Száchy.

- 1: Acż piwſza miłóſć obiemá pánuie/
2: Wſzákoż potrzebá fáma roſkázuie.
3: Aby dlá rządu/ y lepſzey obrony/
4: Káždy/ gdzie może/ pátrzał ſobie żony.
5: Naprzod do pánien ſłuźebnych Krol biały
6: Roſkazał/ ktore ná wſtroniu ſtały/
7: Ze/ nie brákuiąc by namniey w oſobie/
8: Iednę z nich myſli wzyąć zá żonę ſobie.
9: Tylko żeby ſie mężnie popiſálá/

- 10: A oŃtátniego krefu dobieżálá.
11: Wnet ferce wzyęły trzy Krolewfkie Ńlugi/
12: PoŃzły záŃobá/ iáo był plác długi
13: Lecz iedná przedŃię ochotnieyŃza byłá/
14: Dáleko ná zad drugye zoŃtáwiłá.
15: Wykrzyka lecąc/ Ńkrzydłá iey pod nogi
16: Ślawá przydáłá/ y zakład ták drogi.
17: Nikt nie przeŃzkadza: bo teź z drugiey Ńtrony
18: Krol czarney bárwy Ńzuka Ńobie żony.
19: Więc rozny m pędem bieją ku krolowi/
20: Przypátruią Ńie drudzy zawodowi.
21: Ale że czarna pozad zoŃtác miálá/
22: Ná towarzyszá poczekác wolálá.
23: A Pop tym czáfem z Rycerzem wyciekli/
24: OŃtátek woŃfká bialego wyŃiekli.
25: Krom Rochu: bo ten męźnie Ńie záŃtáwił/
26: A Krol ná ten czás Krolowá Ńie báwił.
27: Skoro teź páni ná krefie Ńtánęłá/
28: Złotá koronę wnet ná głowę wzięłá.
29: Przybyło Ńercá niemáło bialemu/
30: Ale záś wiele vpádło czarnemu.

C

Sam Ńie

strona: Cv

Száchy.

- 1: Sam Ńie Krol bárzo do kátá nápiera/
2: Bo nań Krolowa iuź bárzo nácieka.
3: A żeby páni tym rychley pożyłá/
4: Rząd wŃzytek pod nim Rochem záŃádziłá.
5: Sámá tuź po nim éicho Ńie przykrádnie/
6: Skąd mogłá Krolá iuź pochodzác Ńnádnie.

- 7: Zła Fiedurowa/ łtoi w mecie práwie/
8: Tufzã/ że będzie rychło po rofpráwie.
9: Day fie nieboże/ co raz to mu rzeczẽ/
10: A tego żáłość nieboraká pieczẽ.
11: Obrony żadney od metu nie widzi/
12: Szkody lituie/ á ktemu fie wftydzi.
13: W tym wieczor zálzedł/ łłońce iuż pádáło/
14: Proftóć fie metu/ Fiedurze/ nie chciało.
15: Borzuy nálega/ przedfię każe chodzić/
16: Coż/ o iedno łcie mamy fie rofchodzić/
17: Stánęło ná tym/ áby grác przełtáli/
18: A iutro ráno ołtátká dográli.
19: Włzákoż odchodząc łzáchy poznáczyli/
20: A s káždey łtrony grze fie przypátrzyli.
21: Naprzod Krol czarny (áby káždy wiedzyał)
22: Rochu fie trzyma/ ktory w kácie siedział.
23: Przed Krolem łtał koń w piątym polu práwie/
24: A piefzek w łzołtym/ y ná teyże łáwie.
25: A wedle niego drugi w práwey łtronie/
26: Ten miał nád łobą Popa ku obronie.
27: Krol biały pátrzał ná łwego łámpierzá
28: Przez draba/ y przez czárneho Rycerzá.
29: A łwego Rochu połádził ná łtronie/
30: Pod Krolem czarnym/ ná wtorym zagonie.

Ná tymże

strona: C2

Száchy.

- 1: Na tymże rzędzie też Krolowa była/
2: A iednym okiem ná księdzá pátrzyłá.
3: Tym obyczáiem obá hufy łtály/

- 4: A czarney przodek zeznawał Krol biały.
- 5: Tego pάλacu obá łtrożom zwierzą/
6: Sámi zá Krolem idą ná wieczerzą.
- 7: Trochę ie Fiedur/ piye bárzo máło/
8: Częłto poziewa: wieręby fie łpáło.
- 9: Ciefzą go drudzy/ drudzy k niemu piyą/
10: A iemu prawie pśi zá vchem wyią.
- 11: Pokoy káždemu potym náznáczono/
12: A mury zewłząd łtrażą opátrżono.
- 13: Anny iuż tełżno (ták dziano krolownie)
14: Ze dotąd niewie/ czyiá ma być pewnie.
- 15: Ná obu wprawdzie pátrzyłá łáłkáwie/
16: Ale co wiedzieć/ komu łerce práwie.
- 17: Wywiedziawłzy fie/ ná czym grá łtánęłá/
18: Iednę zá rękę pánią łtárą wzięłá.
- 19: Y przyłżłá prołto przez táiemne gmáchy/
20: Ná ty drzwi/ kędy zołtáwiono łzáchy.
- 21: Stroże poczuia: poznawłzy po mowie/
22: Pułćili ráżom obie białęłowie.
- 23: Pánná fie záraz do łzáchow rzuciłá/
24: Więć pilnie pyta/ gdzieby czyiá byłá.
- 25: Poyrzy ná czárną: gorzey być nie może/
26: Do pirwłżego łcia białá ią przemoże.
- 27: Iedno że czarney przydzie naprzod chodzić/
28: Snadźby iey ielżcże nieco mogł pogodzić.
- 29: Y rzecze/ dobry Rycerz ielst od zwády/
30: Popu też niezle záchowác od rády.

- 1: Dąc zá miłego wdzyęczną rzecz nieźkodzi/
- 2: Piechotá przedfię/ iáko żywo/ chodzi.
- 3: Obroći Rochu ná Krolá rogámi/
- 4: Sámá wynidzie zalawšzy fie łzámi.
- 5: Fiedur iuż dawno zwątpił o krolewnie/
- 6: A Borzuy mnima/ że iuż wygrał pewnie.
- 7: Ten prośi Bogá/ by rychley świtało/
- 8: Ow ráczy/ żeby nocy przybywáło.
- 9: Wfwą miarę przedfię zefzła noc/ á potym
- 10: Swiát fie rofwiecił wšzytek fłońcem złotym.
- 11: Leniwo Fierur vbiera fie w fzáty/
- 12: Widzi/ że trudno ma być bez vtráty.
- 13: Idź przedfię: kto wie/ co fzczeńcie przyniefie/
- 14: Nie káżdyc iednę dzyeń fortunę niefie.
- 15: Komu Bog iefzcze nie obiecał fmierci/
- 16: By dobrze fkonał/ z grobu fie wywierci.
- 17: Iuż go nie blizu czekáią ná fiieni/
- 18: Wfzedł nierychło/ á twarz mu fie mieni.
- 19: Wfzákóz gdzie może/ fmiechem žal pokrywa/
- 20: A fobą przedfię nędznik pochutnywa.
- 21: Przyfzli nád fzáchy/ do dawnego ftoła/
- 22: Tám (iako mowią) táż bábá/ tyż koła.
- 23: Obrony przedfię nie widzi metowi:
- 24: Pyta/ kto rogow nákrzywił Rochowi?
- 25: Bo wczorá było wšzytko poznáczone:
- 26: Słuchay/ toć ná to/ błaznie/ vczyniono.
- 27: Stroże powiedzą/ że krolewná wczorá
- 28: Przyfzła tu była iedno fámowtorá.
- 29: Niemála chwilę ná fzáchy pátrzyła
- 30: Potym odchodząc/ Rochem obrociła.

strona: C3

Száchy.

- 1: A coż wżdy rzekłá/ pocznie Borzuy pytać/
- 2: Iuż widzi/ kogo ma zá mężá witać?
- 3: Powiáda/ dobry Rycerz iest od zwády/
- 4: Popu też nizle záchowác pd rády.
- 5: Dác zá miłego wdzięczną rzecz nieszkodzi/
- 6: Piechotá przedfię iáko żywo chodzi.
- 7: Tom dawno słychał/ Borzuy ná to powie/
- 8: Káždy fie tego bárzo łáčno dowie/
- 9: Ze Rycerz męłtwá ręká dokázuie/
- 10: Biłkup podobno więcey w głowie czuie.
- 11: Y Fiedur/ co ma/ dałby wżytko pewnie/
- 12: By fie mógł iáko zořtác przy krolewnie.
- 13: To też niedziwno/ że piechotá chodzi/
- 14: Bo niema koniá/ áni ieździć łodzi.
- 15: Odpowie Fiedur: niechay pan błáźnuie/
- 16: Łáčno dárowác/ kiedy przyřtępuie.
- 17: A łam po łtole połczywřzy łokcie/
- 18: Myřli rád řzáchy/ á gryzie páznogcie.
- 19: Myřli/ co ma być z Rycerzem zá zwádá/
- 20: Iáka to ma być tá Popowa rádá.
- 21: Gdzie tá wdzięczna rzecz/ ábo gdzie ten miły/
- 22: Dla czego przedfię piechoty chodziły.
- 23: Ná koniec/ czemu Rochem obrociłá/
- 24: Pewnie że dářmo tego nie czyniłá.
- 25: Dobrze żyw myřłac á ten vpomina/
- 26: Fiedurze brácie/ łna niedobra łina?
- 27: Fiedur nie słyřzy nawięřřzego řzumu/

28: Wszytki tám zmyłły zwabił do rozumu.

29: Potym fie dobrze długo námyfliwłzy/

30: Włtał/ y rzekł/ Krolu moy namiłosciwłzy/

C3

Ieden

strona: C3v

Száchy.

1: Ieden iest fortel ná łzczęłcie włzelákie/

2: Lub złe/ lub dobrze/ ferce mieć iednákie.

3: Kogo fortuná łrogim nie pobiłá

4: Tego łáłkáwym okiem nie zmamiłá.

5: A kto fie bárzo rozbuia w pogodę/

6: Ten zafię łkrzydłá powiesi w przygodę.

7: Niechże iuż idzie/ á ty pátrzay pilnie

8: Mam zá to/ żeś fie rádował omyłnie.

9: Krol zátym do nich bliżey fie przyłiędzie/

10: Włzyłcy czekáią/ co nákoniec będzie.

11: Vderzą w łármę: á Roch iednym łkokiem/

12: Vłiadł Krolowi tuż pod łámy bokiem.

13: Co czyniłz głupi? mierzi cie tá trochá?

14: Chcełz dármó łtráćić ták wdzięcznego Rochá?

15: Tu próżno łzukáć iakiey inłzey rády/

16: Przydzie do końcá z Rochem pátrzyć zwády.

17: Folgowáć dármó. bo ták Krolá dułi/

18: Ze mu rad nie rad Krol wziáć gárdłó mułi.

19: W tym drab przyłkoczy/ Krol włtápi kroku/

20: Przypadłzy drugi/ poimał ij z boku.

21: To byłó tey gry łławney dokonánie/

22: Práwíe nád włzytkich ludzi domnimánie.

23: Támże zá rázem po pánnę połłano/

24: Ktorá zá żonę Firdurowi dano.

- 25: A Borzuy niechciał być prońzon ná gody/
26: Ani żegnawłzy/ iechał precz z gołpody.
27: Mnie też czás będzie vchwyćić fie brzegu/
28: A odpocząć nieco łobie z biegu.
29: Wyliadwłzy z morzá/ gdzie Widedę przeymował/
30: Ktory po wodach Auzońfkich żegłował.
31: Vdátnym rymem opińiuąc boie/
32: Ná których mieczá nie trzebá/ ni zbroie.
: Koniec [grafika](#)